DS Osvětové besedy Velká Bystřice

Ephraim Kishon: Byl to skřivan

DS Osvětové besedy z Velké Bystřice jsme na prknech němčického divadla viděli už několikrát. Naposledy s komedií Dovolená s rizikem, která postoupila i do Vysokého nad Jizerou. Tentokrát přivezli opět komediální příběh, a to mezi divadelníky velmi oblíbený Kishonův text Byl to skřivan. Oblíbenost textu spočívá na třech principech. Jednak je to vtipná komedie, má malé obsazení a odehrává se v jedné dekoraci. A navíc skýtá velkou příležitost předvést se v zajímavých rolích (tři herci odehrají více postav). Bylo by škoda toho nevyužít. Což se také často děje. Ale je tu ještě jeden trochu skrytý rys této komedie. Byť se tváří jako iluzivní divadlo, není tomu tak. Autor tu totiž využil formy divadla na divadle, kterou je ovšem v textu potřeba trochu hledat a režijně využít.

Celá hra je postavena na fikci, že jeden ze světově nejznámějších literárních párů - Romeo a Julie – nezemřel, ale mladí se vzali a žijí dodnes. Tedy ne dodnes, ale zachycujeme jejich manželství po třiceti letech. A také vidíme, co těch třicet let s nimi udělalo, s jejich láskou, kterou nahradila nuda a vzájemná nevraživost. Zaznamenáme, co se stalo s dalšími postavami hry a co se stalo se samotným Shakespearem – autorem a tvůrcem těchto nádherných představitelů pravé lásky. A také, kdo za to může, že tak dopadli, a je z toho nějaké východisko? A nemůžeme si za své osudy tak trochu sami? Nepečovali jsme o naši lásku dostatečně? To vše může být zdrojem komiky i tématem hry zároveň.

Soubor z Velké Bystřice se při inscenování tohoto textu rozhodl jít víceméně cestou iluzivního divadla, byť některé prvky divadla na divadle používá (převlékání se do jiných postav veřejně). Ale to je málo. Zbavil se tak možnosti příběh komentovat, glosovat prudkým vystoupením z role. Využívat jakoby civilu k upozornění divákovi, nepodlehni iluzi, vše je jen divadlo. A hlavně také to, co si jako tvůrci o tom, co hrajeme, myslíme. Potom by nevadilo, že herci pro charakteristiku postav volí až drastické pitvoření. Vnímáme-li inscenaci jako iluzivní příběh hraný prostředky psychologicko - realistickými,

pak nám míra herectví u jednotlivých postav připadá přetažená, moc vnějškově karikovaná. Rytmus scén je stereotypní, negradovaný. Prostě iluzivní forma vyžaduje jinou míru stylizace než antiiluzivní. A to v herectví i v režijně- scénografickém řešení dramatických situací.

No a je tu ještě to, co obvykle chceme jako inscenátoři představením sdělit. Bystřičtí zůstali jen u málo invenčně sděleného příběhu. Rezignovali na nějakou, byť i minimální myšlenku, a soustředili se jen na komická místa scénáře, což jsou víceméně jen hádky Romea s Julií, infantilní vstupy Chůvy a Vavřince. Přítomnost postavy samotného Shakespeara a jeho funkce v příběhu zůstaly nevyloženy jako smysl postavy dcery Lukrecie. Nicméně soubor to takhle chtěl a také má plné právo inscenaci takhle udělat. Neboť stále platí, že každá inscenace si najde svého diváka.

Za porotu Jaroslav Kodeš